

Гусєва В. О. – доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри криміналістики, судової експертології та домедичної підготовки Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8614-1573>

Особливості розслідування вбивств, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї

Мета дослідження – на підставі аналізу слідчої та судової практики, а також наукових праць українських й іноземних вчених визначити типові тактичні завдання, що підлягають виконанню на початковому етапі розслідування вбивств, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї, та особливості їх реалізації. **Методологія.** Для досягнення поставленої мети використано загальний діалектичний метод, а також спеціальні методи дослідження, зокрема: метод системного аналізу, порівняльно-правовий, системно-структурний. **Наукова новизна** дослідження полягає в тому, що на підставі аналізу наявних наукових праць за окресленим напрямом дослідження, а також матеріалів слідчої та судової практики розглянуто типові тактичні завдання, що підлягають виконанню на початковому етапі розслідування умисних вбивств, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї. **Висновки.** Обґрунтовано позицію, згідно з якою діяльність щодо розслідування вбивств, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї, вирізняється високим рівнем складності, адже під час їх розслідування необхідно виконати комплекс тактичних завдань. Акцентовано, що до таких завдань належать: встановлення особи потерпілого, характеру події кримінального правопорушення, місця та часу вчинення кримінального правопорушення, способу вчинення кримінального правопорушення; дослідження знаряддя злочину; встановлення особи злочинця та мотивів вчинення злочину. Констатовано, що тактичні завдання залежать від слідчої ситуації, яка склалася, спрямовані на перевірку чи спростування слідчих версій. Реалізація тактичних завдань під час розслідування можлива шляхом проведення комплексу слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) і процесуальних дій, а також окремих заходів забезпечення кримінального провадження. У контексті цього дослідження запропоновано найефективніші дії, які слід здійснювати, а також визначено деякі їхні можливості.

Ключові слова: умисне вбивство; вогнепальна зброя; досудове розслідування; кримінальне провадження; тактичне завдання.

Вступ

Відповідно до рейтингу злочинності, складеного інформаційним порталом Numbeo, Україна посідає перше місце серед країн Європи з найнижчим показником індексу безпеки ("Europe: Crime Index"). Одним із чинників, що суттєво позначається на індексі безпеки, слід вважати неоголошену війну, що триває на Сході України. Із цим фактором пов'язують і збільшення незаконних потоків вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв в Україні.

Вогнепальна зброя є поширеним знаряддям, яке використовують під час вчинення кримінальних правопорушень різних видів. Відповідно до статистичної звітності, сформованої Офісом Генерального прокурора України 2018 року, із застосуванням вогнепальної зброї вчинено 508 кримінальних правопорушень, 2019 року – 388, а 2020 року – 395. Вагоме місце серед зазначених показників посідає умисне вбивство. Зокрема, 2018 року із застосуванням вогнепальної зброї вчинено 60 умисних вбивств, 2019 року – 43, 2020 року – 57 ("Statystyczna informacja"). Водночас із використанням вогнепальної зброї

вчиняють значну кількість самогубств і вбивств через необережність.

У зв'язку з викладеним українські й іноземні вчені акцентують на потребі посилення відповідальності за незаконне поводження зі зброєю (Sivaraman, Ranapurwala, Moracco, & Marshall, 2019, p. 125; Melnyk, & Hretskykh, 2020, p. 162; Verbitska, & Hnativ, 2021, p. 39), а деякі з них доводять, що це вже апробований спосіб зниження рівня злочинності (Barati, & Adams, 2019, p. 207). Американські вчені навіть формують висновки про те, що у великих містах США, де розташовані філії Асоціації торговців вогнепальною зброєю, ризик убивства інтимного партнера вищий, а наявність філій цієї асоціації науковці визначають як фактор ризику збільшення кількості вбивств (Stansfield, Semenza, & Steidley, 2021).

Безумовно, є дослідження, у яких вчені не знаходять підтвердження взаємозв'язку між лібералізацією законодавства про зброю та рівнями вбивств чи інших насильницьких злочинів (Hamill, Hernandez, Bailey, Zielinski, Matos, Schiller, 2019, p. 1), однак це поодинокі випадки.

Про наявність таких проблем зауважують дослідники й з інших країн. Наприклад, у Швеції

збільшується кількість убивств, пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї, і спроб убивств. Через це поліція має складнощі в розкритті зазначених злочинів, пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї, тому рівень довіри до поліції та судової системи Швеції може знижуватися серед громадян (Khoshnood, 2018, р. 43). Такі наслідки можуть бути і в нашій державі, а це неприпустимо, оскільки основним критерієм оцінювання ефективності діяльності органів і підрозділів поліції є рівень довіри населення ("Zakon Ukrainy", 2015).

Викладене актуалізує потребу ефективного розслідування кримінальних проваджень, розпочатих за фактами виявлення трупів із вогнепальними пораненнями. Слід зауважити, що процес розслідування вбивств достатньо складний, а ті, що вчинені із застосуванням вогнепальної зброї, відрізняються ще вищою складністю, адже з'ясуванню підлягає комплекс обставин, а виконанню – низка складних тактичних завдань як на початковому етапі розслідування, так і на подальшому.

Серед останніх досліджень, спрямованих на з'ясування особливостей розслідування вбивств, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї, слід виокремити методичні рекомендації для практичних працівників, розроблені В. С. Бондарем, у яких вчений надав кримінально-правову характеристику таких злочинів, визначив обставини, що підлягають встановленню, типові слідчі ситуації та відповідні їм слідчі версії, а також тактику проведення окремих слідчих (розшукових) дій та особливості призначення судових експертиз (Bondar, 2013).

Комплексне дослідження методики розслідування умисних вбивств, вчинених способом, небезпечним для життя значної кількості осіб, здійснив В. В. Невгад. У цій праці акцентовано, що залежно від знаряддя злочину в досліджуваній групі вбивств слід виокремлювати ті, що вчинені із застосуванням вогнепальної зброї (Nevhad, 2019, р. 10). Аспекти проблематики, пов'язаної з вогнепальною зброєю в процесі розслідування вбивств, дослідила В. О. Яремчук (Yaremchuk, 2020).

Отже, умисні вбивства, вчинені із застосуванням вогнепальної зброї, є достатньо поширеними, однак дослідження типових тактичних завдань, які підлягають виконанню на початковому етапі їх розслідування, українські й іноземні науковці не здійснили, що й зумовлює актуальність порушеної проблематики.

Мета і завдання дослідження

Метою дослідження є визначення на підставі аналізу слідчої та судової практики, а також наукових праць українських й іноземних вчених,

типових тактичних завдань початкового етапу розслідування вбивств, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

1) окреслити типові тактичні завдання, що підлягають виконанню на початковому етапі розслідування вбивств, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї;

2) з огляду на тактичні завдання, розглянути особливості їх виконання під час розслідування.

Виклад основного матеріалу

Кінцеву мету досудового розслідування в кримінальному процесуальному аспекті можна визначити як виконання завдань кримінального провадження. У криміналістичному аспекті це встановлення об'єктивної істини шляхом реалізації комплексу проміжних і стратегічних тактичних завдань.

Тактичні завдання, які підлягають реалізації, обумовлені слідчою ситуацією, що склалася на певному етапі розслідування, а також слідчими версіями, що підлягають перевірці. Необхідність формулювання тактичних завдань обґрунтована тим, що саме вони дають змогу здійснити планування розслідування, обрати комплекс слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) та процесуальних дій, тактичних операцій тощо, які слід провести задля відпрацювання висунутих слідчих версій.

Тактичні завдання вчені класифікують за різними критеріями. Нам імпонує позиція В. М. Шевчука, який за підставою стадійності кримінального провадження виокремлює тактичні завдання досудового розслідування, судового провадження, тактичні завдання, що потребують виконання до початку досудового розслідування. Серед тактичних завдань досудового розслідування вчений виокремлює такі:

- 1) встановлення характеру події кримінального правопорушення;
- 2) встановлення місця та часу вчинення кримінального правопорушення;
- 3) встановлення способу вчинення та приховування кримінального правопорушення;
- 4) встановлення предмета злочинного посягання;
- 5) встановлення мотивів вчинення злочину;
- 6) встановлення особи злочинця;
- 7) встановлення особи потерпілого (жертви);
- 8) встановлення провокативної поведінки жертви;
- 9) перевірка зв'язків потерпілого;
- 10) встановлення співучасників злочину;
- 11) затримання злочинця на місці злочину;
- 12) розшук особи, яка зникла з місця події та переховується від слідства;

- 13) перевірка алібі підозрюваного;
- 14) встановлення свідків;
- 15) перевірка обмови (самообмови);
- 16) нейтралізація протидії розслідуванню з боку зацікавлених осіб;
- 17) вивчення особи підозрюваного;
- 18) забезпечення захисту доказів;
- 19) забезпечення захисту потерпілого та свідків;
- 20) встановлення причин й умов, що сприяли вчиненню злочину, вжиття заходів щодо їх усунення (Shevchuk, 2016, p. 206).

З огляду на позицію В. М. Шевчука, слідчу й судову практику, наукові праці вчених, пропонуємо детально розглянути типові тактичні завдання, що підлягають виконанню на початковому етапі розслідування в разі виявлення трупа з вогнепальним пораненням, а також особливості їх реалізації.

Передусім слід зазначити, що в разі отримання повідомлення про виявлення трупа на слідчого покладають обов'язок забезпечити присутність на місці події судово-медичного експерта, за участю якого здійснюватимуть огляд трупа. Також залежно від місця виявлення трупа слід вирішити питання про залучення кінолога зі службовим собакою. Аналіз слідчої практики засвідчує, що в разі виявлення трупа у квартирах багатоповерхових будинків, розташованих у великих містах, залучення службового собаки є безрезультатним. В інших випадках, якщо вбивство було вчинено нещодавно та є підстави вважати, що на місці події могли залишитися запахові сліди, його застосування є доцільним. Зазначене зумовлено тим, що саме кінолог зі службовим собакою може надати допомогу у виявленні та відібранні запахових слідів, які згодом можуть бути направлені на судово-одорологічну експертизу. Також кінолог зі службовим собакою допомагають у пошуку злочинця за гарячими слідами.

Коли визначають суб'єктів, яких слід залучити до участі в огляді та від чого залежить успішність і своєчасність виконання окремих тактичних завдань, слід урахувати, що вчинення вбивства із застосуванням вогнепальної зброї є підставою для залучення за письмовим (як виняток – за усним із подальшим оформленням у письмовій формі) клопотанням керівника органу досудового розслідування або особи, що виконує його обов'язки, спеціалізованої пересувної лабораторії Експертної служби МВС. Рішення про доцільність залучення спеціалізованої пересувної лабораторії для участі в проведенні огляду місця події приймає керівництво відповідного підрозділу Експертної служби МВС спільно з керівництвом органів досудового розслідування, залежно від категорії вчиненого злочину, об'єктивних обставин і

необхідності застосування відповідних спеціальних знань ("Nakaz MVS", 2016). Необхідність залучення спеціалістів до участі в огляді зумовлена тим, що саме від ретельності та правильності його проведення залежить подальший перебіг розслідування.

Першим тактичним завданням, що підлягає виконанню, є *встановлення особи потерпілого*, адже із цим безпосередньо будуть пов'язані мотиви вчинення вбивства або причини вчинення самогубства, тобто встановлення характеру події, що сталася, тощо. Установлення особи потерпілого передбачає не тільки дослідження його анкетних даних, а й виду занять, способу життя, матеріального рівня життя тощо.

Установлення особи загиблого, зокрема його професії, пов'язане із вимогою надання попередньої правової кваліфікації діяння, що відбулося, адже саме попередню правову кваліфікацію кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність вносять до Єдиного реєстру досудових розслідувань ("Kryminalnyi protsesualnyi kodeks", 2012). Наприклад, якщо потерпілий є працівником правоохоронного органу або журналістом, слідчий має вирішити питання про необхідність здійснення правової кваліфікації за ст. 348 чи 348-1 КК України відповідно. Зазначені кримінальні правопорушення також часто вчиняють із застосуванням вогнепальної зброї (Husieva, 2021, p. 157; Kovalenko, 2018, p. 70), однак окремого дослідження тактичних завдань, що мають бути виконані під час такого розслідування, вчені досі не здійснили, що актуалізує порушену в статті проблематику.

З тактичним завданням «установлення особи потерпілого» пов'язане інше тактичне завдання – *встановлення характеру події кримінального правопорушення*, тобто вчинено вбивство, умисне або з необережності, чи самогубство. Завдяки виконанню цього завдання, що є достатньо складним, буде надано попередню правову кваліфікацію події, що сталася.

Для остаточної та правильної кваліфікації події, унаслідок якої настала насильницька смерть особи, як умисного вбивства, слушно зауважує О. Пересада, необхідно детально з'ясувати всі обставини, що становлять склад відповідного злочину. Об'єктом посягання умисного вбивства завжди є життя іншої людини, натомість об'єктом посягання самогубства є власне життя. Суб'єктно-об'єктний склад події нещасного випадку має виключно випадковий характер унаслідок збігу фактичних обставин, може частково збігатися або не збігатися з відповідними кваліфікаційними ознаками умисного вбивства. Щодо об'єктивної сторони обставини умисного вбивства, самогубства й нещасного випадку можуть бути схожими та

мати чимало спільного. Проте істотним буде встановлення причинового зв'язку між діяннями і наслідками. Якщо такого зв'язку немає, можна стверджувати, що стався нещасний випадок. Якщо ж причиновий зв'язок наявний, то посиленої уваги потребує суб'єктивна сторона події, а саме наявність і форма вини особи. Умисне вбивство завжди характеризується умислом на позбавлення особи життя. Якщо ж винна особа не мала відповідного наміру та навіть не усвідомлювала можливості настання таких наслідків, діянню слід кваліфікувати за іншими статтями КК України залежно від інших обставин (наприклад, ст. 119 «Вбивство через необережність» тощо). Якщо суб'єкт діянню та постраждала особа збігаються (у разі самогубства або заподіяння з необережності смерті самому собі), кваліфікацію діянню як умисного вбивства можна виключити (Peresada, 2021, p. 92-93).

Визначення характеру події кримінального правопорушення розпочинається вже з огляду місця події. Пропонуємо окреслити обставини, які, на нашу думку, свідчать про вчинення самогубства й можуть бути виявлені під час проведення цієї слідчої (розшукової) дії.

Про вчинення самогубства може свідчити наявність передсмертної записки на місці виявлення трупа. Безумовно, виявлення лише цього факту не слід одразу сприймати як беззаперечний аргумент, що вказує на вчинення самогубства, адже якщо вбивство вчинене на замовлення і організатор був зацікавлений в інсценуванні самогубства, то могли вдатися й до підроблення такої записки. У зв'язку із цим виявлення записки не слід визначати як обставину, що дає змогу легковажно ставитися до розслідування. Досудове слідство, навіть у разі встановлення факту вчинення самогубства, має бути повним і неупередженим, а слідчий повинен здійснити комплекс дій, спрямованих на встановлення об'єктивної істини.

Наявність на місці події вогнепальної зброї, гільзи та кулі, які знаходяться в безпосередній близькості з тілом потерпілого, або в руках (якщо йдеться про зброю) чи в тілі (мається на увазі куля) також можуть свідчити про ту обставину, що особа вкоротила собі віку.

Спростування версії про вчинення самогубства може відбутися під час огляду трупа й судово-медичної експертизи, під час яких буде отримано підстави вважати про неможливість самостійного спричинення тілесних ушкоджень (Zamula, 2020, p. 306). Наявність інших тілесних ушкоджень, характер яких може свідчити про боротьбу, а також порушена обстановка на місці події дають підстави висунути версію про

вчинення насильства щодо потерпілого або чинення ним протидії насильству щодо нього.

Про вчинення вбивства особи може свідчити відсутність на місці події зброї, гільзи, грошових коштів, цінних паперів, інших коштовних речей.

Для спростування чи підтвердження факту перебування на місці події сторонніх осіб необхідно здійснити пошук біологічних слідів, зокрема слини, крові, клітин з ядрами, а також відбитків пальців рук чи низу взуття. Якщо на місці виявлено зброю та гільзи, змиви біологічного матеріалу з них робити не слід, правильним буде її безпосереднє направлення на дослідження експертам – цитологам чи генетикам для проведення відповідних експертиз. Обов'язково перед пакуванням зброї слід здійснити її розрядження та постановку на запобіжник з дотриманням відповідних заходів з недопущення контактної взаємодії з учасниками слідчо-оперативної групи. Пакування об'єктів, які будуть направлені експертам для проведення судових експертиз щодо виявлення та дослідження біологічного матеріалу, необхідно здійснювати до паперових конвертів або коробок, забезпечуючи їх внутрішню фіксацію.

Слід акцентувати на обов'язковому здійсненні фотофіксації трупа й місця події, на яких буде відтворено не тільки навколишню обстановку, а й виявлені сліди, зокрема, виявлені сліди низу взуття, відбитків пальців рук тощо. Після цього можна розпочинати огляд трупа.

Якщо на момент початку огляду трупа його особу встановлено не було, то в протоколі огляду зазначають відомості про його орієнтовний вік, акцентовано на детальному описі особливих прикмет, виявлених на його тілі. У такому разі слід здійснити комплекс заходів, спрямованих на встановлення особи потерпілого – особи невідомої трупа.

Огляд трупа з детальним відображенням відповідних даних у протоколі слідчої дії дасть змогу в майбутньому виконати тактичне завдання щодо *встановлення місця та часу вчинення кримінального правопорушення*. Температура тіла, характер трупних явищ дають підстави судово-медичним експертам встановлювати час настання смерті та проміжок часу, протягом якого потерпілий був живим після заподіяння йому вогнепальних поранень. За характером трупних явищ, а також за результатами дослідження ложа трупа судово-медичний експерт може надати висновок про переміщення трупа чи зміну його пози.

Виявивши наявність вогнепальних травм, під час огляду намагаються визначити їх характер, вхідний і вихідний отвори, встановлюють кількість поранень, чи відповідають вони за локалізацією одне одному на одязі й тілі людини, уживають заходів для збереження додаткових чинників

пострілу. З цієї метою доцільно обшити місце з вогнепальними пошкодженнями одягу марлею або тканиною. На тілі рани можна накрити такими самими матеріалами, відступивши на певну відстань від країв. Ці ділянки накривають клейкою плівкою, яку потім досліджують одночасно з об'єктами. Але найкраще, стверджують Л. Голубович, В. Ольховський, О. Герасименко, використати дрібнодисперсний лак для волосся. Ним можна покрити значні поверхні різноманітних форм, він швидко сохне, не впливає на результати подальших досліджень слідів, не змінює їх фізичного та хімічного складу (Holubovych et al., 2020, p. 142).

Огляд трупа закінчується вжиттям заходів для збереження первісного вигляду вогнепальних ран. Якщо вони не оброблені засобами, про які йдеться вище, то їх необхідно покрити вологою марлею або ватою. Певні заходи перестороги здійснюють для збереження додаткових чинників пострілу на руках потерпілого, передусім якщо виникає підозра, що він сам стріляв. У таких випадках на кистях рук можуть бути залишки кіптяви, окремі порошинки або їх сліди у вигляді незначних ушкоджень. Ці ділянки тіла обробляють лаком для волосся або ж покривають клейкою плівкою. На кисті надягають гумові рукавички (Holubovych et al., 2020, p. 142-143). Вжиття таких заходів зумовлене необхідністю подальшого здійснення змивів для направлення їх на судову експертизу матеріалів, речовин і виробів з метою ідентифікації слідів продуктів згорання пороху.

Під час огляду місця події слід зважати на наявність камер відеонагляду на місці виявлення трупа й поряд із ним, що також дасть змогу встановити час вчинення кримінального правопорушення, а також отримати інформацію про осіб, які причетні до вчинення кримінального правопорушення.

Пошук очевидців вчинення кримінального правопорушення або осіб, які можуть бути обізнаними щодо інформації, яка становить оперативний інтерес, також має відбуватися під час першого виїзду на місце події, адже своєчасність проведення пошукових і слідчих дій є гарантією забезпечення швидкого й ефективного розслідування.

Установлення способу вчинення кримінального правопорушення також має важливе значення під час розслідування, адже належить до обставин, що підлягають з'ясуванню. Пізнання способу вчинення злочину можна розглядати як метод практичної діяльності, один із шляхів встановлення істини в конкретній справі, розслідування якого може, зокрема, тривати від встановлення способу вчинення злочину до його розкриття. Принципова можливість для цього

виникає завдяки тому, що кожен спосіб вчинення злочину залишає тільки йому властиві наслідки. Досліджуючи такі наслідки, слідчий на стадії виявлення та розслідування злочину може побудувати уявну модель того, що сталося, висунути версію про спосіб, що застосовували, а подеколи й версію про особу злочинця. Спосіб вчинення злочинів – елемент не тільки умисних, а й необережних злочинів. Оскільки як умисна, так і необережна поведінка є діяльністю особи, вона також призводить до певних наслідків і спричиняє відповідні зміни в навколишньому середовищі, залишає після себе сліди, за допомогою яких подія може бути розслідувана (Rozhyk, 2020, p. 206).

У структурі способів вчинення кримінальних правопорушень криміналісти виокремлюють готування, безпосереднє вчинення та приховування злочину. Ми поділяємо позицію про те, що вбивствам, які вчиняють із застосуванням вогнепальної зброї, передують ретельна підготовка (Zamula, 2018, p. 300). Обґрунтовують таку позицію і матеріали слідчої та судової практики, проте слід зауважити, що готування наявне лише в разі вчинення умисного вбивства.

Готування до вчинення умисного вбивства із застосуванням вогнепальної зброї здебільшого полягає в підшукуванні знаряддя вчинення злочину – вогнепальної зброї та патронів до неї, обранні часу й місця вчинення кримінального правопорушення тощо.

Визначаючись зі способами виконання зазначеного тактичного завдання, доцільно акцентувати на значущості судових експертиз, зокрема комплексних. Найважливішою умовою успішного провадження комплексної експертизи, стверджує І. Сиводед, є якісна і своєчасна підготовка об'єктів дослідження. Ці об'єкти повинні бути зібрані під час огляду місця події та провадження інших початкових слідчих дій. Водночас варто забезпечити надання об'єктів, придатних саме для комплексного, а не роздільного дослідження (Syvodied, 2020, p. 180). Під час призначення комплексних експертиз обов'язково слід усвідомлювати, що галузі знань, які використовуватимуть для проведення дослідження, мають бути суміжними.

Важливу роль у виконанні цього тактичного завдання відіграє комплексна судово-балістична й судово-медична експертизи (дослідження слідів пострілу з вогнепальної зброї, що спричинили поранення (загибель) людини).

Об'єктами комплексної судово-медичної й судово-балістичної експертизи є вогнепальна зброя, її частини, елементи спорядження патронів; вогнепальні пошкодження й нашарування на тілі, одязі, взутті потерпілого чи елементах речової обстановки місця події; матеріали справи, що

містять відомості про обставини застосування зброї та набоїв. Головне завдання комплексної судово-медичної й судово-балістичної експертизи спрямоване на встановлення обставин застосування вогнепальної зброї та певного виду набоїв, що спричинили поранення або загибель людини, може бути сформульоване в таких питаннях: яким було взаємне розташування зброї й потерпілого під час пострілу; чи є технічна можливість виконання пострілу з наданої зброї самим потерпілим для завдання собі ушкоджень; якому патрону належить снаряд, що знаходиться в тілі потерпілого; з якої відстані виконано постріл; чи є спроможними з позицій спеціальних знань показання громадянина Н. стосовно обставин виконання пострілу? (Simakova-Yefremian, 2017, p. 451).

Зазначені експертні дослідження є достатньо складними, а тому є тривалими за часом проведення. Водночас слід зауважити, що наразі в судовій медицині відбувається активне впровадження новітніх комп'ютерних технологій у практичну роботу. Створення та використання 3D-моделей значно полегшують взаємодію судових експертів із правоохоронними органами підвищують точність і надають можливість наочно ілюструвати експертні висновки, що є надзвичайно важливим для людей з немедичною освітою (Zmiiivska, & Savka, 2020, p. 155). Крім того, тривимірні моделі дають змогу побачити, у яких ділянках каналу походження кулі наявні як головні, так і додаткові фактори пострілу (Khylko, Zvonar, & Sukhore, 2020, p. 102).

Не зосереджуючись на ґрунтовному дослідженні способу вчинення умисного вбивства із застосуванням вогнепальної зброї, слід зауважити, що це складне питання, а тому має бути предметом окремого дослідження.

Виконуючи завдання стосовно дослідження *зброя* злочину, слід зазначити, що під час учинення вбивства можна застосовувати стандартну вогнепальну зброю. Також трапляються випадки, стверджує В. Яремчук, застосування саморобної, переробленої та атипової зброї. Дослідження вогнепальної зброї під час розслідування вбивств здійснюють у декілька способів. Слідчий спільно зі спеціалістом із судової балістики під час проведення таких слідчих (розшукових) дій, як огляд місця події, обшук, слідчий експеримент, здійснюють огляд вогнепальної зброї, слідів її дії, обставин її застосування. Надалі призначають низку судових експертиз, центральне місце серед яких посідає експертиза зброї, слідів й обставин її використання. Можуть призначати комплексні експертизи з дослідження вогнепальної зброї. Ефективність експертизи залежить від правильно поставлених запитань експерту. Для допомоги у формулюванні запитань

експерту слідчий може звертатися до спеціалістів із судової балістики (Yagetschuk, 2020, p. 432).

Групову приналежність моделі зброї, з якої був зроблений постріл, у разі її відсутності на місці події, можна встановити за типом використаного патрона, формою, розмірами, місцем розташування і характером відображення слідів на гільзі, напрямком, кутом нахилу, кількістю нарізів, шириною їх полів, калібром ствола, ступенем його зношеності, станом каналу ствола, що відобразилися в слідах на стріляній кулі. Індивідуальну ідентифікацію проводять із застосуванням експертного експерименту. З виявленого зразка зброї роблять постріл у спеціальний кулеуловлювач. На етапі порівняльного дослідження проводять зіставлення ознак на експериментальних кулях і гільзах, а також кулях і гільзах, представлених на дослідження. Можуть використовуватися порівняльні мікроскопи, суміщення фотозображень тощо (Senchenko, & Prorochenko, 2019, p. 398).

Стосовно дослідження слідів вогнепальної зброї ми поділяємо позицію науковців, які стверджують, що він є копітким і трудомістким завданням, результати якого надалі можуть відігравати ключову роль як джерела доказової інформації (Senchenko, & Prorochenko 2019, p. 398). У зв'язку із цим одним з основних завдань на місці події є виявлення слідів вогнепальної зброї, їх правильне вилучення та призначення щодо них судово-балістичної експертизи.

Установлення особи злочинця та мотивів вчинення злочину має відбуватися не тільки шляхом дослідження ідеальних слідів, а й матеріальних. Запорукою успішності виконання зазначеного завдання є детальне й уважне проведення огляду місця події, під час якого має бути забезпечено виявлення, правильне вилучення, належно здійснене пакування та правильне збереження у відповідних умовах слідів біологічного походження, залишених на місці події злочинцем.

Найдостовірнішим способом ідентифікації біологічних слідів є молекулярно-генетичне дослідження. Під час розслідування умисних вбивств людські клітини з ядрами, з яких можливо виділити ДНК, можуть бути виявлені в слідах крові, слини, сперми, волосся, часточках епітелію, а також частинах органів і тканин трупів. У разі виявлення, вилучення та зберігання об'єктів біологічного походження в процесі огляду місця події та інших слідчих (розшукових) дій слідчому, прокурору, спеціалістам і всім іншим учасникам необхідно дотримуватися заходів, спрямованих на запобігання знищенню або забрудненню слідів. Вибірковий аналіз кримінальних проваджень про умисні вбивства, а також матеріалів молекулярно-генетичних експертиз, проведений Р. Л. Степа-

нюком, дав підстави вченому дійти висновків, що випадки пошкодження ДНК у процесі вилучення слідів, а також їх забруднення (контамінації) є поширеними. Згодом це призводить до неможливості виконати завдання щодо ідентифікації особи за генетичними ознаками. За даними вченого, у близько 23 % випадків на експертизу надавали об'єкти, які не містили ДНК або молекули деградували, а у 16 % – містили змішані ДНК від більше ніж двох осіб. Така ситуація складається через помилки, яких припускаються слідчі на етапі збирання слідів біологічного походження у справах про умисні вбивства (Stepaniuk, 2019, р. 175-176). У зв'язку із цим актуалізується потреба підвищення професійної компетентності слідчих й інспекторів-криміналістів стосовно дій на місці події, пов'язаних із виявленням і вилученням біологічних слідів.

Вагоме значення у встановленні особи злочинця відіграє також дактилоскопічна експертиза. Зазначена експертиза, як і раніше, залишається найпоширенішим видом спеціального дослідження, з огляду на те, що відбитки пальців рук – це «традиційна складова» місця події за різними видами злочинів. Крім того, вони є джерелом цінної криміналістичної інформації, зокрема про особу, що їх залишила, про час й особливості механізму слідоутворення (окремі обставини злочинної події, а також анатомічні та функціональні ознаки певної особи) (Sukhomlyn, & Yurchuk, 2019, р. 108).

У разі виявлення та вилучення на місці події запахів слідів, встановлення імовірного злочинця може бути призначено судово-одорологічну експертизу. За наявності відеозапису з місця події, на якому в належній якості й відповідному ракурсі зафільмовано портер злочинця, слідчому слід призначити судово-портретну експертизу. Необхідність призначення судових експертиз обумовлена тим, що за результатами їх проведення буде отримано висновок експерта, який є процесуальним джерелом доказів.

Непроцесуальним способом здійснення ідентифікації особи є використання технологій Open source intelligence (OSINT) – розвідки на основі аналізу відкритих джерел інформації, а також HUMINT (human intelligence), у дослівному перекладі – розвідка, що ґрунтується на людському інтелекті.

OSINT – одна із форм процесу організації та управління збиранням розвідувальних даних (Intelligence Collection Management), що передбачає їх пошук і відбір із публічних загальнодоступних джерел, здобування та аналіз інформації, формування розвідувального документа для прийняття відповідного рішення (Rzhevska, & Kozhushko, 2011). До технологій HUMINT належать: моніторинг соціальних мереж, опиту-

вання, соціальний інжиніринг. Зазначені технології нині активно впроваджують у сферу розслідування кримінальних правопорушень.

Установлення мотивів особи злочинця відбувається шляхом проведення допитів підозрюваного, свідків. За наявності добровільної згоди підозрюваного щодо нього може бути застосовано поліграф, зокрема під час проведення судово-психіатричної експертизи чи психофізіологічного дослідження. Дослідження стану психіки на момент вчинення злочину мають здійснювати фахівці, воно можливе під час проведення судово-психіатричної експертизи.

Отже, обрання певних слідчих та процесуальних дій, які доцільно провести задля виконання конкретного тактичного завдання, залежить від наявної слідчої ситуації, а рішення про їх проведення може бути прийнято лише в разі усвідомлення можливості досягнення передбачуваного результату.

Наукова новизна

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що на підставі аналізу наукових праць українських й іноземних учених, матеріалів слідчої та судової практики розглянуто типові тактичні завдання, що підлягають виконанню на початковому етапі розслідування вбивств, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї.

Відповідно до тактичних завдань окреслено найоптимальніші шляхи їх виконання, зокрема визначено слідчі (розшукові) дії, які доцільно проводити, та висвітлено можливості окремих судових експертиз.

Висновки

Здійснене дослідження надало можливість сформулювати такі висновки:

1. Розслідування вбивств, учинених із застосуванням вогнепальної зброї, вирізняється високим рівнем складності, адже виконанню підлягає значна кількість тактичних завдань, а з'ясуванню – широкий комплекс обставин.

До тактичних завдань, що підлягають виконанню на початковому етапі розслідування вбивств зазначеного виду, належать: встановлення особи потерпілого; встановлення характеру події кримінального правопорушення; встановлення місця та часу вчинення кримінального правопорушення; встановлення способу вчинення кримінального правопорушення; дослідження знаряддя злочину; встановлення особи злочинця і мотивів вчинення злочину. Реалізація цих тактичних завдань можлива шляхом спільної діяльності різних суб'єктів, зокрема й носіїв спеціальних знань.

2. Установлення особи потерпілого відбувається здебільшого під час огляду місця події та трупа. Необхідність негайного виконання цього завдання зумовлена потребою забезпечення здійснення правильної правової кваліфікації події, що сталася, а отже, й обрання відповідного напрямку дослідження.

3. Установлення характеру події кримінального правопорушення в контексті здійсненого дослідження передбачає вирішення питання «що сталося?»: вчинено умисне вбивство, вбивство через необережність або самогубство. Вчинення певного діяння можуть засвідчувати певні обставини, що виявляють під час огляду, за результатами проведення слідчих дій чи відповідних судових експертиз.

4. Установлення місця та часу вчинення кримінального правопорушення можливе шляхом установлення очевидців чи свідків кримінального правопорушення, дослідження відеозаписів камер відеонагляду, які здійснювали безперервну відеофіксацію, або шляхом призначення судових експертиз.

У процесі розслідування умисних вбивств, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї, час вчинення кримінального правопорушення можливо визначити шляхом проведення судово-медичної експертизи, адже його часто пов'язують з моментом настання смерті. Місце вчинення убивства, відповідно до результатів аналізу слідчо-судової практики, часто збігається з місцем виявлення трупа.

5. Установлення способу вчинення кримінального правопорушення в контексті цього дослідження не розглянуто детально, оскільки ця тематика достатньо складна й потребує окремого

ґрунтовного дослідження. Акцентовано на тому, що апробованим методом дослідження способу вчинення кримінального правопорушення є призначення комплексних судових експертиз.

6. Дослідження знаряддя вчинення злочину потребує залучення відповідних фахівців. Найефективнішим способом слід вважати судово-балістичні експертизи. Вагому кількість убивств вчиняють за допомогою вогнепальної зброї, яка знаходиться в незаконному обігу, що ускладнює процес розслідування та потребує вжиття відповідних заходів правоохоронними органами щодо запобігання її поширенню та вилученню з вільного обігу.

7. Установлення особи злочинця та мотивів вчинення злочину – одне з найскладніших завдань, реалізація якого розпочинається вже з моменту проведення першочергової слідчої (розшукової) дії – огляду місця події та трупа. Ефективне й ретельне проведення огляду забезпечує виявлення різних видів слідів, які за результатами компетентного дослідження можуть набувати статусу доказів. Безпосередня ідентифікація злочинця можлива під час проведення молекулярно-генетичних, дактилоскопічних і портретних експертиз, а також її можуть здійснювати і в непроцесуальній формі.

У цьому дослідженні здійснено спробу визначити типові тактичні завдання, що підлягають виконанню на початковому етапі розслідування вбивств, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї, а також найоптимальніші шляхи їх реалізації. Оскільки ця проблематика є надзвичайно актуальною в Україні, вона потребує подальших ґрунтовних досліджень.

REFERENCES

- Barati, M., & Adams, S. (2019). Enhanced penalties for carrying firearms illegally and their effects on crime. *Economic Analysis and Policy*, 63, 207-219. doi: <https://doi.org/10.1016/j.eap.2019.07.001>.
- Bondar, V.S. (2013). *Metodyka rozsliduvannia umysnykh vbyvstv, vchynenykh iz zastosuvanniam vohnepalnoi zbroi* [Methods of investigating premeditated murders committed with firearms]. Luhansk: RVV LDUVS im. E.O. Didorenka [in Ukrainian].
- Europe: Crime Index by Country 2020 Mid-Year. (n.d.). *numbeo.com*. Retrieved from https://www.numbeo.com/crime/rankings_by_country.jsp?title=2020-mid®ion=150/.
- Hamill, M.E., Hernandez, M.C., Bailey, K.R., Zielinski, M.D., Matos, M.A., & Schiller, H.J. (2019). State level firearm concealed-carry legislation and rates of homicide and other violent crime. *Journal of the American College of Surgeons*, 228(1), 1-8. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jamcollsurg.2018.08.694>.
- Holubovych, L.L., Olkhovskiy, V.O., & Herasymenko, O.I. (et al.). (2021). *Osnovy sudovoi medytsyny* [Fundamentals of forensic medicine]. Kharkiv: FOP Brovin O.V. [in Ukrainian].
- Husieva, V.O. (2021). *Teoretychni osnovy metodyky rozsliduvannia zlochyniv proty avtorytetu orhaniv derzhavnoi vlady u sferi pravookhoronnoi diialnosti* [Theoretical bases of a methods of investigating crimes against authority of public authorities in terms of law enforcement activity]. *Doctor's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
- Khylko, A.O., Zvonar, Ya.P., & Sukhope, P.S. (2020). *Mozhlyvosti zastosuvannia kompiuternykh tekhnolohii pry modeliuvanni vohnepalnykh poskodzhen i uskodzhen v sudovii medytsyni* [Possibilities of application of computer technologies in modeling of fire damages in forensic medicine]. *International medical students' conference in Poltava: Proceedings of the International Scientific Conference* (p. 154). Poltava [in Ukrainian].

- Khoshnood, A. (2018). Firearm-related violence in Sweden - a systematic review. *Aggression and Violent Behavior*, 42, 43-51. doi: <https://doi.org/10.1016/j.avb.2018.07.008>.
- Kovalenko, A.V. (2018). *Rozsliduvannia posiahan na zhyttia ta zdorovia zhurnalistiv [Investigation of encroachments on the lives and health of journalists]*. Sievierodonetsk: RVV LDUVS im. E.O. Didorenka [in Ukrainian].
- Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: vid 13 kvit. 2012 r. No. 4651-VI [Criminal Procedural Code of Ukraine from April 13, 2012, No. 4651-VI]. (n.d.). [zakon.rada.gov.ua](http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17). Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> [in Ukrainian].
- Melnyk, S., & Hretskykh O. (2020). Vplyv zakonodavchoho probilu shchodo spetsialnogo zakonu pro zbroiu na rozvytok vitchyznanoi sudovoi balistyky [Impact if the legislative gap on the special law on weapons on the development of domestic judicial ballistics]. *Yurydychnyi biuleten, Law Bulletin*, 15, 156-163. doi: <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2020.15.21> [in Ukrainian].
- Nakaz MVS Ukrainy "Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok zaluchennia pratsivnykiv orhaniv dosudovoho rozsliduvannia politsii ta Ekspertnoi sluzhby Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy yak spetsialistiv dlia uchasti v provedenni ohliadu mistsia podii": vid 5 lystop. 2016 r. No. 1339 [Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine "About the statement of the Instruction on the procedure for involvement of employees of bodies of pre-judicial investigation of police and Expert service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine as experts for participation in carrying out inspection of a scene" from November 5, 2016 No. 1339]. (n.d.). [zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15#Text). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15#Text> [in Ukrainian].
- Nevhad, V.V. (2019). Metodyka rozsliduvannia umysnykh vbyvstv, vchynenykh sposobom, nebezpechnym dlia zhyttia bahatokh osib [Methodology of Investigating Intentional Homicides Committed in a Manner Dangerous to the Lives of Many Individuals]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
- Peresada, O. (2021). Vidmezhuвання умисного вбивства від самогубства та нещасного випадку: теоретико-методологічні підходи [Determination of premeditated murder from suicide and accident: theoretical and methodological approaches]. *Pravovyi chasopys Donbasu, Law Journal of Donbass*, 2(75), 88-95. doi: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2021-75-2-88-95> [in Ukrainian].
- Rozhyk, E.M. (2020). Spivvidnoshennia sposobu vchynennia zlochyynu ta naslidkiv zlochyynu [The relationship between the method of committing a crime and the consequences of the crime]. *Pravo i suspilstvo, Law and Society*, 6-2, 200-207. doi: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.6.2.2.30> [in Ukrainian].
- Rzhevskaya, N.F., & Kozhushko, O.O. (2011). Rozvidka vidkrytykh dzherel (OPEN SOURCE INTELLIGENCE) [Open Source Intelligence]. (n.d.). [ena.lp.edu.ua](http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/19232/1/53-Rzhevskaya-257-261.pdf). Retrieved from <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/19232/1/53-Rzhevskaya-257-261.pdf> [in Ukrainian].
- Senchenko, N.M., & Prorochenko, V.V. (2019). Kryminalistychne doslidzhennia slidiv postrilu ta yikh znachennia u rozkrytti kryminalnykh pravoporushen [Forensic investigation of the traces of the shot and their significance in the disclosure of criminal offenses]. *Porivnialno-analitychne pravo, Comparative and analytical law*, 5, 395-398. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0390/2019.5.102> [in Ukrainian].
- Shevchuk, V.M. (2016). Znachennia taktychnykh zavdan dlia pobudovy ta realizatsii typovykh taktychnykh operatsii u kryminalnomu provadzhenni [The value of tactical tasks for the construction and implementation of typical tactical operations in criminal proceedings]. *Natsionalnyi iuridicheskii zhurnal: teoriia i praktika, National Law Journal: Theory and Practice*, 5, 204-207 [in Ukrainian].
- Simakova-Yefremian, E.B. (2017). Teoretyko-pravovi ta metodolohichni zasady kompleksnykh sudovo-ekspertnykh doslidzhen [Theoretical-legal and methodological foundations of complex forensic research]. *Doctor's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
- Sivaraman, J.J., Ranapurwala, S.I., Moracco, K.E., & Marshall, S.W. (2019). Association of state FIREARM legislation with female intimate PARTNER HOMICIDE. *American Journal of Preventive Medicine*, 56(1), 125-133. doi: <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2018.09.007>.
- Stansfield, R., Semenza, D., & Steidley, T. (2021). Public guns, PRIVATE violence: The Association of city-level firearm availability and intimate PARTNER homicide in the United States. *Preventive Medicine*, 148, 106599. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2021.106599>.
- Statystychna informatsiia pza 2011-2020 roky [Statistical information for 2011-2020]. (n.d.). gp.gov.ua. Retrieved from <https://www.gp.gov.ua/ua/1stat> [in Ukrainian].
- Stepaniuk, R.L. (2019). Osoblyvosti pryznachennia sudovoi molekuliarno-henetychnoi ekspertyzy pid chas rozsliduvannia vbyvstv [Specificities of the assignment of forensic molecular-genetic examination while investigating murders]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 3, 174-178. doi: [10.31733/2078-3566-2019-3-174-180](https://doi.org/10.31733/2078-3566-2019-3-174-180) [in Ukrainian].
- Sukhomlyn, T., & Yurchyk, T. (2019). Sudovo-daktyloskopichna ekspertyza u kryminalnomu provadzhenni [Forensic fingerprint examination in criminal proceedings]. *Zbirnyk Naukovykh Prats Kharkivskoho Natsionalnoho Pedagogicheskoho Universytetu imeni H.S. Skovorody, Collection of scientific works of Kharkiv National Pedagogical University named after G.S. Skovoroda* 30, 104-109. doi: <https://doi.org/10.34142/23121661.2019.30.13> [in Ukrainian].
- Syvodied, I. (2020). Vykorystannia spetsialnykh znan i problemy pryznachennia sudovykh ekspertyz pid chas rozsliduvannia umysnykh vbyvstv viiskovosluzhbovtsiv pid chas provedennia boiovykh dii [Use of special

- knowledge and problems of appointment of forensic examinations in the investigation of intentional murder of service officials]. *Juris Europensis Scientia*, 4, 176-180. doi: <https://doi.org/10.32837/chern.v0i4.152> [in Ukrainian].
- Verbitska, M., & Hnativ, M. (2021). Deiaki aspekty yurydychnoi vidpovidalnosti za pravoporushennia, poviazani z nezakonnym povodzhenniam iz vohnepalnoi zbroieiu v Ukraini [Some aspects of legal liability for offenses related to illegal handling of firearms in Ukraine]. *Aktualni problemy pravoznavstva, Actual Problems of Law*, 1(25), 33-39. doi: 10.35774/app2021.01.033 [in Ukrainian].
- Yaremchuk, V. (2020). Deiaki pytannia doslidzhennia vohnepalnoi zbroi pry rozsliduvanni vbyvstv [Some aspects of studying firearms at murder investigation]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal, Juridical scientific and electronic journal*, 2, 430-433. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/111> [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro Natsionalnu politsiu": vid 2 lytn. 2015 r. No. 580-VIII [Law of Ukraine "On the National Police" from July 2, 2015. No. 580-VIII]. (n.d.). zakon2.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> [in Ukrainian].
- Zamula, B. (2018). Kryminalistychna kharakterystyka vbyvstv, uchynenykh inozemtsiamy na terytorii Ukrainy [Criminalistics characteristics of institutions involved by foreigners in the territory of Ukraine]. *Knowledge, Education, Law, Management*, 4(24), 296-304. doi: 10.5281/zenodo.2594783 [in Ukrainian].
- Zamula, B. (2020). Vstanovlennia podii vbyvstva yak obstavyna, shcho pidliahaie vstanovlenniu na pochatkovomu etapi rozsliduvannia vbyvstv, uchynenykh inozemtsiamy na terytorii Ukrainy [Establishment of the event of murder as a circumstance to be established at the initial stage of the investigation of murders committed by foreigners on the territory of Ukraine]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal, Juridical scientific and electronic journal*, 4, 303-306. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-4/73> [in Ukrainian].
- Zmievskaya, Yu., & Savka, I. (2020). Rozvytok ta suchasni mozhlyvosti sudovo-medychnoi diahnostyky vydu osnovnoho travmuiuchoho faktora pry vohnepalnykh uskodzhenniakh [Development and up-to-date resources of forensic diagnostics of a kind of the main traumatic factor with gunshot wounds]. *Klinichna ta eksperymentalna patolohiia, Clinical & experimental pathology*, 19, 1(71), 152-159. doi: 10.24061/1727-4338. XIX.1.71.2020.327 [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Barati M., Adams S. Enhanced penalties for carrying firearms illegally and their effects on crime. *Economic Analysis and Policy*. 2019. No. 63. P. 207–219. doi: <https://doi.org/10.1016/j.eap.2019.07.001>.
- Бондар В. С. Методика розслідування умисних вбивств, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї : метод. рек. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2013. 148 с.
- Europe: Crime Index by Country 2020 Mid-Year. URL: https://www.numbeo.com/crime/rankings_by_country.jsp?title=2020-mid®ion=150/.
- Hamill M. E., Hernandez M. C., Bailey K. R., Zielinski M. D., Matos M. A., Schiller H. J. State level firearm concealed-carry legislation and rates of homicide and other violent crime. *Journal of the American College of Surgeons*. 2019. No. 228 (1). P. 1–8. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jamcollsurg.2018.08.694>.
- Основи судової медицини : навч.-метод. посіб. [Л. Л. Голубович, В. О. Ольховський, О. І. Герасименко та ін.]. Харків : Бровін О. В., 2021. 535 с.
- Гусєва В. О. Теоретичні основи методики розслідування злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2021. 538 с.
- Хилько А. О., Звонар Я. П., Сухопер П. С. Можливості застосування комп'ютерних технологій при моделюванні вогнепальних пошкоджень і ушкоджень в судовій медицині. *International medical students' conference in Poltava : матеріали Міжнар. студ. наук. конф. (Полтава, 2–3 квіт. 2020 р.)*. Полтава, 2020. 154 с.
- Khoshnood A. Firearm-related violence in Sweden – a systematic review. *Aggression and Violent Behavior*. 2018. No. 42. P. 43–51. doi: <https://doi.org/10.1016/j.avb.2018.07.008>.
- Коваленко А. В. Розслідування посягань на життя та здоров'я журналістів : монографія. Северодонецьк : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2018. 268 с.
- Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
- Мельник С., Гречких О. Вплив законодавчого пробілу щодо спеціального закону про зброю на розвиток вітчизняної судової балістики. *Юридичний бюлетень*. 2020. № 15. С. 156–163. doi: <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2020.15.21>.
- Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події : наказ МВС України від 5 листоп. 2016 р. № 1339. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15#Text>.
- Невгад В. В. Методика розслідування умисних вбивств, вчинених способом, небезпечним для життя багатьох осіб : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2019. 22 с.

- Пересада О. Відмежування умисного вбивства від самогубства та нещасного випадку: теоретико-методологічні підходи. *Правовий часопис Донбасу*. 2021. № 2 (75). С. 88–95. doi: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2021-75-2-88-95>.
- Рожик Є. М. Співвідношення способу вчинення злочину та наслідків злочину. *Право і суспільство*. 2020. № 6–2. С. 200–207. doi: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.6.2.2.30>.
- Ржевська Н. Ф., Кожушко О. О. Розвідка відкритих джерел (OPEN SOURCE INTELLIGENCE). URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/19232/1/53-Rzhevskaya-257-261.pdf>.
- Сенченко Н. М., Пророченко В. В. Криміналістичне дослідження слідів пострілу та їх значення у розкритті кримінальних правопорушень. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 5. С. 395–398. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0390/2019.5.102>.
- Шевчук М. Значення тактичних завдань для побудови та реалізації типових тактичних операцій у кримінальному провадженні. *Національний юридический журнал: теорія і практика*. 2016. № 5. С. 204–207.
- Сімакова-Єфремаєва Е. Б. Теоретико-правові та методологічні засади комплексних судово-експертних досліджень : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2017. 503 с.
- Sivaraman J. J., Ranapurwala S. I., Moracco K. E., Marshall S. W. Association of state FIREARM legislation with female intimate PARTNER HOMICIDE. *American Journal of Preventive Medicine*. 2019. No. 56 (1). P. 125–133. doi: <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2018.09.007>.
- Stansfield R., Semenza D., Steidley T. Public guns, PRIVATE violence: The Association of city-level firearm availability and intimate PARTNER homicide in the United States. *Preventive Medicine*. 2021. No. 148. P. 106599. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2021.106599>.
- Статистична інформація за 2011–2020 роки. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/1stat>.
- Степанюк Р. Л. Особливості призначення судової молекулярно-генетичної експертизи під час розслідування вбивств. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 3. С. 174–178. doi: [10.31733/2078-3566-2019-3-174-180](https://doi.org/10.31733/2078-3566-2019-3-174-180).
- Сухомлин Т., Юрчик Т. Судово-дактилоскопічна експертиза у кримінальному провадженні. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. 2019. № 30. С. 104–109. doi: <https://doi.org/10.34142/23121661.2019.30.13>.
- Сиводед І. Використання спеціальних знань і проблеми призначення судових експертиз під час розслідування умисних вбивств військовослужбовців під час проведення бойових дій. *Juris Europensis Scientia*. 2020. № 4. С. 176–180. doi: <https://doi.org/10.32837/chern.v0i4.152>.
- Вербіцька М., Гнатів М. Деякі аспекти юридичної відповідальності за правопорушення, пов'язані з незаконним поводженням із вогнепальною зброєю в Україні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. № 1 (25). С. 33–39. doi: [10.35774/app2021.01.033](https://doi.org/10.35774/app2021.01.033).
- Яремчук В. О. Деякі питання дослідження вогнепальної зброї при розслідуванні вбивств. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 430–433. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/111>.
- Про Національну поліцію: Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
- Замула Б. Криміналістична характеристика вбивств, учинених іноземцями на території України. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2018. № 4 (24). С. 296–304. doi: [10.5281/zenodo.2594783](https://doi.org/10.5281/zenodo.2594783).
- Замула Б. Встановлення події вбивства як обставина, що підлягає встановленню на початковому етапі розслідування вбивств, учинених іноземцями на території України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 4. С. 303–306. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-4/73>.
- Змієвська Ю., Савка, І. Розвиток та сучасні можливості судово-медичної діагностики виду основного травмуючого фактора при вогнепальних ушкодженнях. *Клінічна та експериментальна патологія*. 2020. Т. 19. № 1 (71). С. 152–159. doi: [10.24061/1727-4338.XIX.1.71.2020.327](https://doi.org/10.24061/1727-4338.XIX.1.71.2020.327).

Стаття надійшла до редколегії 25.08.2021

Husieva V. – Doctor of Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Criminalistics, Forensic Science and Pre-medical care of the Kharkov National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8614-1573>

Features of the Investigation of Killings Committed with the Use of Firearms

*The **purpose** of the study is to determine the tactical tasks to be solved at the initial stage of the investigation of murders committed with firearms and the peculiarities of their implementation on the basis of the analysis of investigative and judicial practice, as well as scientific works of domestic and foreign scientists. **Methodology.** To achieve this goal, a general dialectical method was used, as well as special research methods, in particular: the method of system analysis, comparative law, system structure. The **scientific novelty** of the study is that based on the analysis of scientific works of domestic and foreign scientists, materials of investigative and judicial practice, identified typical tactical tasks to be solved at the initial stage of investigation of premeditated murders committed with firearms. **Conclusions.** The position is substantiated that murders committed with the use of firearms are characterized by a high level of complexity, because during their investigation it is necessary to solve a significant set of tactical tasks. It is emphasized that these tasks include: establishing the identity of the victim; establishing the nature of the event of a criminal offense; establishing the place and time of committing a criminal offense; establishing the method of committing a criminal offense; investigation of the instrument of crime; identification of the offender and the motives for the crime. It was stated that the tactical tasks depend on the current investigative situation, and are aimed at verifying or refuting the investigative versions. The implementation of tactical tasks during the investigation involves the implementation of a significant number of investigators (investigative), covert investigative (investigative) and procedural actions, as well as certain measures to ensure criminal proceedings. In the context of this study, the most effective actions are identified and some of their possibilities are identified.*

Keywords: premeditated murder; firearm; pre-trial investigation; criminal proceedings; tactical task.